SMART COUNTRYSIDE

Katsaus maaseudun palvelujen parantamiseen ja monipuolistamiseen digitalisaation avulla

Sinikukka Pyykkönen, MDI

sinikukka.pyykkonen@mdi.fi

MDI

VN TEAS: Smart Countryside – parempia ja monipuolisempia palveluita maaseudulle digitalisaatiota ja kokeiluja hyödyntämällä

MISTÄ ON KYSE? Digitalisaation hyötyjen ja sähköisten palveluiden kokeilujen kartoittaminen, tiedonkeruu digitaalisten palveluiden tulevaisuuden sisällöistä sekä asiakaslähtöisyyden ja osallisuuden toteutumisen tarkastelu sähköisten palveluiden tuotannossa maaseudulla.

KETKÄ TUTKIVAT? MDI, Alue- ja kuntatutkimuskeskus Spatia, Suomen ympäristökeskus ja Vaasan yliopiston aluetieteen yksikkö

MILLOIN? Loppuraportti valmistuu vuoden 2016 loppuun mennessä. Tuloksia käytetään vuonna 2017 aloitettavien kokeilujen valmistelussa.

MISTÄ LISÄTIETOA? Työ on osa valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoimintaa: koordinoijana LVM, mukana myös TEM, YM, OKM ja STM. Tutkimushankkeesta tiedotetaan ja tuloksista viestitään sivustolla

mdi.fi/smartcountryside

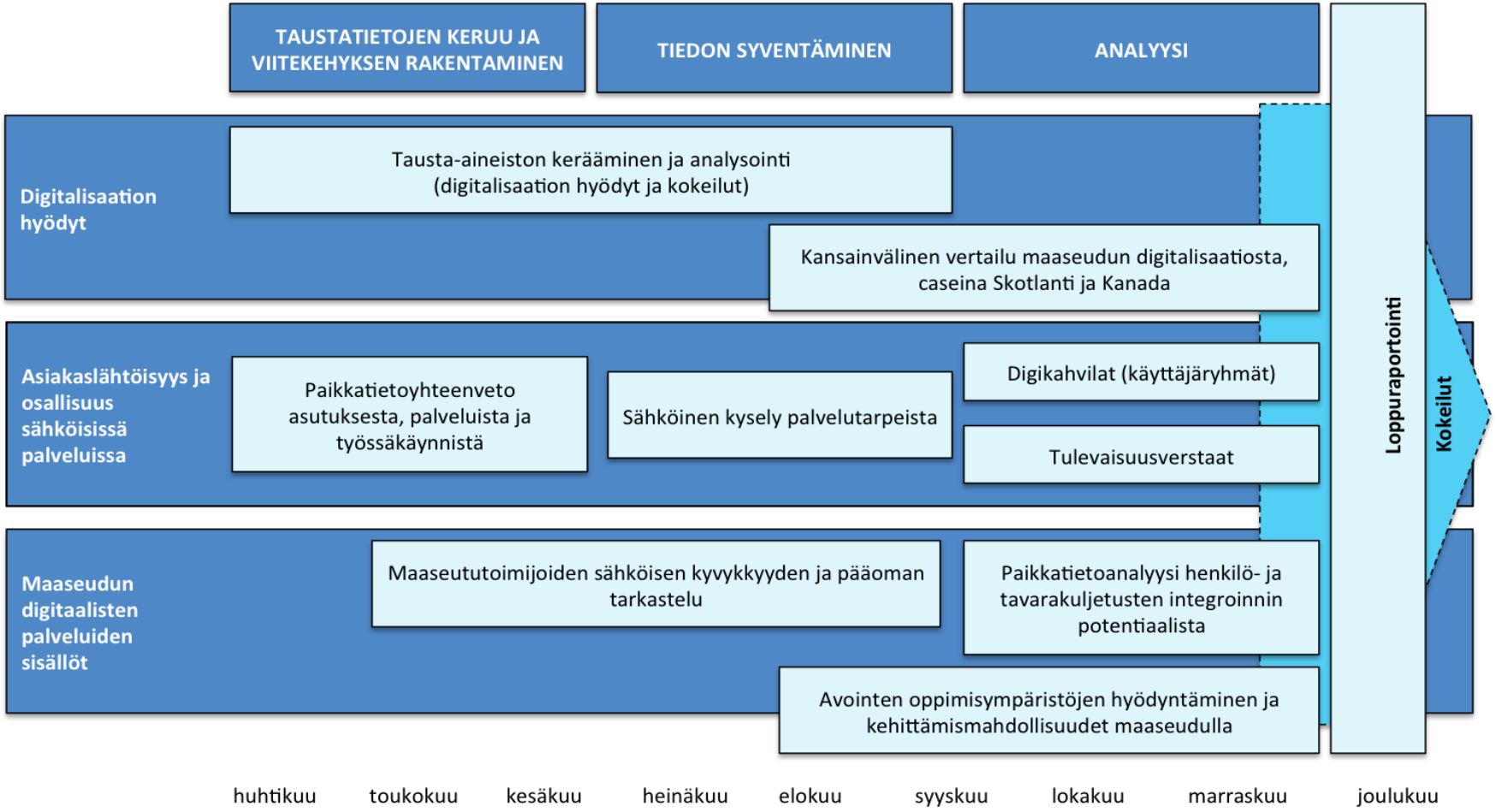
TAUSTATIETOJEN KERUU JA VIITEKEHYKSEN RAKENTAMINEN
TIEDON SYVENTÄMINEN
ANALYYSI
Digitalisaation hyödyt
Tausta-aineiston kerääminen ja analysointi (digitalisaation hyödyt ja kokeilut)
Kansainvälinen vertailu maaseudun digitalisaatiosta, caseina Skotlanti ja Kanada
Asiakaslähtöisyys ja osallisuus sähköisissä palveluissa
Paikkatietoyhteenveto asutuksesta, palveluista ja työssäkäynnistä
Sähköinen kysely palvelutarpeista
Digikahvilat (käyttäjäryhmät)
Tulevaisuusverstaat
Maaseudun digitaalisten palveluiden sisällöt
Maaseututoimijoiden sähköisen kyvykkyyden ja pääoman tarkastelu
Paikkatietoanalyysi henkilö- ja tavarakuljetusten integroinnin potentiaalista
Avointen oppimisympäristöjen hyödyntäminen ja kehittämismahdollisuudet maaseudulla
Loppuraportointi
Kokeilut
huhtikuu
toukokuu
kesäkuu
heinäkuu
elokuu
syyskuu
lokakuu
marraskuu
joulukuu

Keskeiset muutosvoimat maaseudun palveluissa

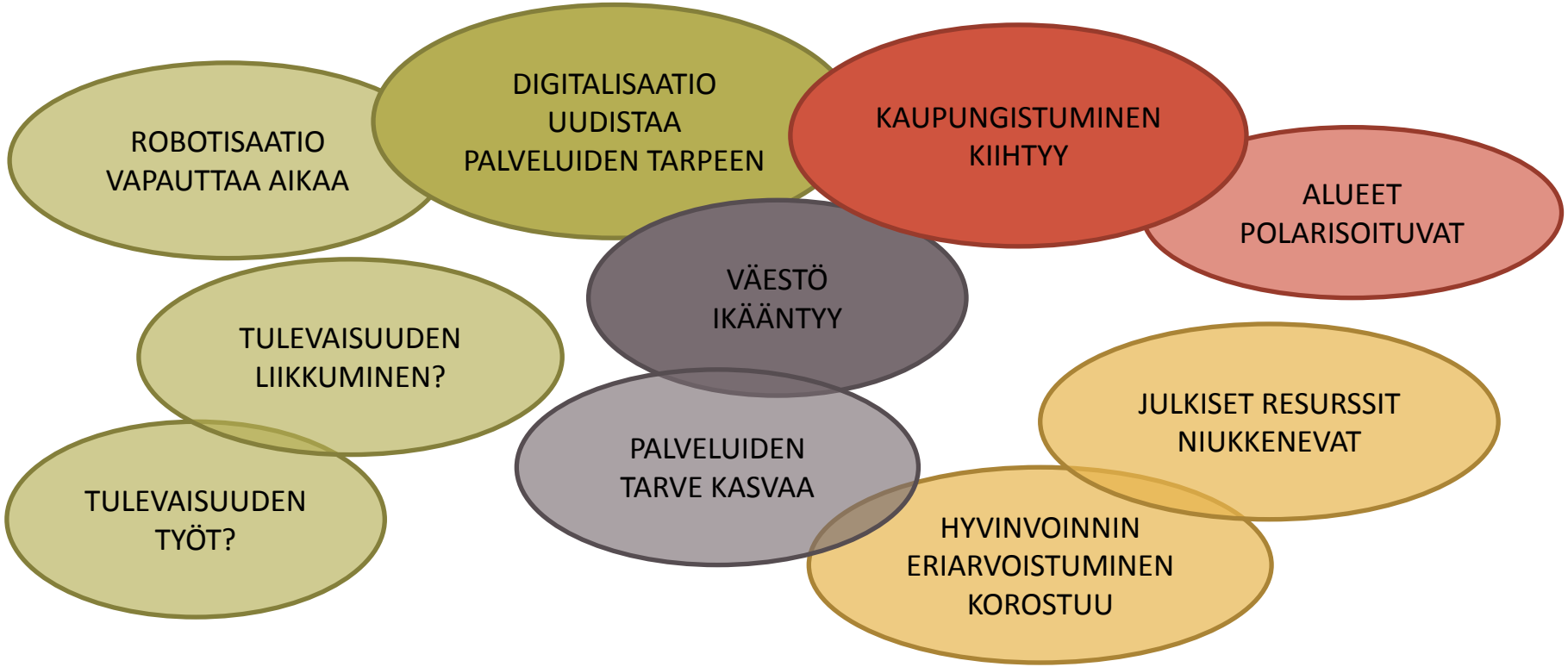

Keskeiset palvelutarpeet asukaskyselyssä ja ehdotuksia ratkaisuiksi

Palvelut	Palvelutarpeet ja haasteet	Ehdotuksia ratkaisuiksi
Työssäkäynti ja opiskelu	Etätyön esteenä työnantajien asenteet ja riittämättömät tietoliikenneyhteydet	Etätyöhön ja -opiskeluun liittyvien ennakkoluulojen hälventäminen esim. kokeiluilla ja kampanjoilla, tietoliikenneyhteyksien parantaminen
Kauppa- ja postipalvelut	Ikääntyneiden asiointimatkojen järjestäminen, palveluiden väheneminen pienissä taajamissa, tiedon saanti uusista palveluista	Kiertävät asiointiautot ja järjestetyt asiointikuljetukset, palvelujen yhdistäminen, esim. postin mukana ostoksia ja lääketoimituksia, lähiruuan toimitus koteihin, tehokas viestintä erilaisista palveluratkaisuista, alueen tuotetarjonnan kokoaminen yhteen paikkaan netissä
Hyvinvointi- ja terveys-palvelut	Pitkät matkat palveluihin ja etenkin päivystykseen, ensihoitopalvelujen saatavuus, kasvava määrä asukkaita, jotka tarvitsevat apua arjessa pärjäämiseksi	Pienempien vaivojen hoitaminen etäyhteydellä lääkärin tai hoitajan kanssa, kiertävä terveys- ja hyvinvointibussi/piste, monipuolinen ensihoito kotona, Saaristolääkäri -palvelun kehittäminen, verkkopalvelu naapuriavun tarjoamiseen
Vapaa-ajan palvelut	Kulttuuri- ja liikuntapalvelujen yksipuolisuus, kahvila- ja ravintolapalveluiden tarjonnan vähäinen määrä	Kirjastot myös digitaalisten palvelujen ja tilaisuuksien keskittyminä, kimppakyytijärjestelyt liikuntapaikoille, kahvila- ja ravintolapalvelujen yhdistäminen lähikaupan tai muun palvelupisteen yhteyteen
Asumis-palvelut	Niukasti tietoa uusista älyratkaisuista ja niiden toimivuudesta ja kannattavuudesta	Nettiin helposti saataville tietoa alueen rakentamis- ja remontointipalveluista, havainnollisia esimerkkejä toteutetuista älyratkaisuista
Tietopalvelut ja viestintä	Suuret erot digitaalisessa osaamisessa ja aktiivisuudessa eri väestöryhmien välillä, tietoja omasta sijainnista tai palvelujen käytöstä ei olla halukkaita luovuttamaan edes palvelujen kehittämistä varten	Tiedottaminen uusista digitaalisista palveluista ja kokeiluista, koottu tieto alueen palveluista yhteen paikkaan ja helppo tapa lisätä tietoja luotettavasti yhteiselle foorumille, paikalliset kuluttajafoorumit/vertaisryhmät palvelujen kehittämisessä
Liikkumis-palvelut	Autoriippuvuus, autottomien liikkumismahdollisuudet, vaihtoyhteydet kulkuvälineiden välillä, kulkuyhteydet kotiin asti, mahdollisuus kuljettaa erilaisia tavaroita	Kootut aikataulutiedot, matkaketjujen toimivuuden parantaminen, toimiva sovellus kimppakyytien hyödyntämiseksi, kutsuliikennepalveluiden kehittäminen

Hyödyt ja haasteet

Kuva: Getty Images

”Digitalisaatio on avainasemassa siinä, että maaseutu ylipäätään pysyy asuttuna. Palveluja pitäisi pystyä järjestämään entistä tehokkaammin, aikaa ja bensaa säästäen.”

Johtopäätöksiä ja suosituksia I: tulkkauksen tarve

Suuruudistukset hämmentävät. Julkisten palvelujen uudistusten suuruus ja yhtäaikaisuus hämmentää palvelujen käyttäjää sekä aiheuttaa epävarmuutta. Myös digitalisaation käsite hämmentää asukkaita.

Asiakaslähtöisyyden merkitys kasvaa julkisten palvelujen uusiutumisessa. Palvelumuotoilussa ja sisältöjen suunnittelussa on panostettava edelleen käytettävyyteen eri käyttäjäryhmät huomioiden; laajaa osallisuutta tarvitaan, koska julkisissa palveluissa käyttäjäryhmiä on huomattavasti enemmän kuin kaupallisissa sovelluksissa.

Kiinnostus uusia digitaalisia palveluita kohtaan jakaa vastaajien mielipiteet. Uudenlaisten sähköisten sovellusten käyttöönottoon ja saatavuuteen tulee panostaa, jotta nekin ihmiset, joiden digitaalinen osaaminen tai kiinnostus ei ole kovin korkea, saavat mahdollisuuden hyödyntää näitä palveluita.

”Tarvitaan digitalisaatiotulkki toimialan, palveluntuottajan ja asiakkaan väliin.”

Johtopäätöksiä ja suosituksia II: infra kuntoon, vaikka talkoilla!

Digitaalinen infrastruktuuri pitää turvata jatkossakin maaseudulla. Muuten Suomeen on vaarassa syntyä digityhjiötä. Digitaaliset palvelut eivät tule leviämään laajasti ja tasapuolisesti, jos ne edellyttävät valokuitutasoista yhteyttä. Sähköisten palvelujen kehittämisessä ja levittämisessä tulee käyttää mobiiliteknologian mahdollisuuksia (sijaintivapaus, edullisuus) ja huomioidaan sen rajoitteet (esim. kapasiteetti, toimintavarmuus).

Maaseudulla joukkoistaminen sekä jakamisperustaisuus ovat osa kulttuuria: talkoilla on totuttu tekemään isojakin asioita. Tätä tulisikin hyödyntää vahvemmin digitaalisten palvelujen kehittämisessä ja palvelumuotoilussa. Digitaalisia palveluja tulisi kehittää enemmän kolmannen sektorin organisaatioiden ja asiakasrajapinnan väliin. Maaseudulla yhdistykset ovat keskeisiä toimijoita.

Digitalisaatio kytkeytyy kysymykseen alueiden kiinnostavuudesta. Millaisilla alueilla suomalaiset haluavat elää ja harjoittaa asiantuntemustaan? Löytyykö työn tekemiselle konkreettiset mahdollisuudet eli tarvittavat yhteydet sekä muut elämän arvostettavat attribuutit?

Aluekehittämisen konsulttitoimisto MDI

www.mdi.fi

MDIfriends

@MDIfriends

Aluekehittämisen konsulttitoimisto MDI